

Rozdział 3   Kawaliery – Kurtyna zachodnia

3.1. Rys historyczny.....	23
3.2. Opis konstrukcji.....	24
3.3. Opis stanu technicznego.....	24
3.4. Wnioski i zalecenia.	28

3.1. Rys historyczny.

Narożne wieżyczki - Kawaliery na południowo-zachodnim bastionie zostały wzniesione około 1667 r. Przebudowane prawdopodobnie pod koniec XIX wieku.

W roku 1975 wykonano remont Kawaliery.

Nie odnaleziono pierwotnej dokumentacji projektowej oraz dokumentacji związanej z remontami wieżyczek.

Zdjęcie nr 3.1. Widok zamku od zachodu z lat 90-tych XVIII w. Zaginiona akwarela, brama główna wjazdowa, autor T. de Thomon . Widoczne kordegardy.

Zdjęcie nr 3.2. Zdjęcie archiwalne Kawaliery zachodnio-południowego bastionu, z archiwum MŁ.

Zdjęcie nr 3.3. Remont Kawaliery w 1975r.

3.2. Opis konstrukcji.

Kawaliera zbudowana na planie koła o średnicy ok 1,30m murowana z cegły. Kawaliery posadowione na murach fortyfikacji. Przekrycie w formie kopuły z krótkim okapem. U dołu zdobienia w formie gzymsów.

3.3. Opis stanu technicznego.

Po analizie materiałów zebranych w wyniku przeprowadzonych badań, oględzin i wywiadów stwierdza się, że stan techniczny obu Kawalier można określić jako zły.

W czasie oględzin nie stwierdzono zarysowania elementów murowych. Odpadające fragmenty tynku.

Uszkodzone pokrycie kopuły. Warunki podczas oględzin – porastająca Kawaliery bujna roślinność – uniemożliwiła dokładną ocenę stanu technicznego dachu. Zakłada się, że

zarysowania i odspojenia występują w warstwach wykończeniowych. Nie można jednak wykluczyć uszkodzeń konstrukcji kopuł.

Silne uszkodzenia gzymsów w dolnej części Kawalierzy. Z uwagi na niekorzystne warunki oględzin jw. trudno ocenić faktyczny stan techniczny gzymsów. Zdaniem autora opracowania prawdopodobnie gzymsy należy odtworzyć.

Zdjęcie nr 3.4. Kawaliera Południowa. Widok z fosy.

Zdjęcie nr 3.5. Kawaliera Południowa. Widok od strony nasypu.

Zdjęcie nr 3.6. Kawaliera Południowa. Uszkodzenia dachu i ścian

Zdjęcie nr 3.7. Kawaliera Północna. Uszkodzenia gzymsów w dolnej części.

Zdjęcie nr 3.8. Kawaliera północna. Widok od strony nasypu..

W celu określenia stanu technicznego ściany poniżej poziomu terenu i określenia sposobu fundamentowania wykonano odkrywkę.

Odkrywka IV

Stwierdzono: ściana ceglana poszerzona o 13cm (odsadzka) od poziomu 40cm od poziomu terenu. Z uwagi na brak zgody użycia sprzętu mechanicznego niemożliwym było wykonanie odkrywki do poziomu posadowienia.

3.4. Wnioski i zalecenia.

Przytoczone w punkcie powyżej wady, na chwilę obecną, wpływają na bezpieczeństwo użytkowania obiektu oraz negatywnie na jego ocenę estetyczną.

Konstrukcja w stanie awaryjnym wymaga natychmiastowej interwencji. Luźne fragmenty gzymsów, odpadających tynków mogą stwarzać zagrożenie dla osób znajdujących się w sąsiedztwie.

Wobec powyższego zaleca się wykonanie:

1. Natychmiastowe wykonanie zabezpieczeń – uniemożliwiających spadanie luźnych elementów.
2. Wykonanie prac przywracających odpowiedni stan techniczny obiektów:
  1. skucie luźnych elementów.
  2. wykonanie naprawy murów z cegły.
  3. wykonanie naprawy kopuły.
  4. naprawa/odtworzenie gzymsów w dolnej części.
  5. wykonanie warstw fakturowych – zgodnie z zaleceniami konserwatorskimi.

Dla zwiększenia trwałości obiektu zaleca się wykonanie:

1. Wykonanie izolacji przeciwwilgociowej ścian poniżej poziomu terenu.
2. Wykonanie hydrofobizacji elementów konstrukcyjnych.

Przytoczone powyżej prace remontowe należy wykonać z uwzględnieniem zaleceń konserwatorskich, ujętych w odrębnym opracowaniu.

Stwierdzam, że Kawaliery są w stanie awaryjnym. Dopiero po wykonaniu zaleceń opisanych w niniejszym opracowaniu, może być użytkowany zgodnie z przeznaczeniem.

Zalecenia zawarte w niniejszym opracowaniu powinny być realizowane nad podstawie opracowanego projektu budowlanego.